

MEF ÜNİVERSİTESİ

YAPAY ZEKA

POLİTİKASI

Versiyon 2.0 / 4 Eylül 2024
İ s t a n b u l

İçindekiler

Yönetici Özeti	3
1. Amaç ve Kapsam	4
2. Temel Politikalar	4
3. Yapay Zeka Komitesi	7
4. Eğitim	8
5. Araştırma	15
6. İdari Süreçler	16
7. Kaynaklar	16
8. Uygulama ve Sonuç	16

Yönetici Özeti

MEF Üniversitesi, kendisini Türkiye'nin ilk Yapay Zeka (YZ) Entegre Üniversitesi olarak konumlandırarak, hızla gelişen ve yaygınlaşan YZ teknolojilerinin yükseköğretimdeki dönüştürücü etkisine öncülük etmeyi hedeflemektedir. Bu belge, öncelikle uygun ve etik YZ kullanımı için temel politikalar geliştirmektedir. Bu politikaların oluşturulmasında, Türkiye Cumhuriyeti yasaları ve YZ stratejik belgelerinin yanı sıra OECD ve AB gibi uluslararası kuruluşların yasaları ve belgelerinden faydalanılmıştır. Belge, sonrasında üniversitenin YZ'yi eğitim, araştırma ve idari süreçlere nasıl entegre edeceğini kapsamlı bir şekilde tanımlamaktadır.

Eğitim alanında, akademisyenlerin YZ teknolojilerini müfredata, değerlendirmelere ve öğretime entegre etmeleri teşvik edilmekte, öğrencilerin YZ'yi bir öğrenme aracı olarak kullanmaları desteklenmektedir. Araştırma alanında da akademisyenlerin YZ'yi nasıl kullanabilecekleri detaylı olarak açıklanmaktadır. İdari süreçlerde ise YZ'nin verimliliği artırmak, öğrenci deneyimini iyileştirmek ve kaynakları daha etkin yönetmek için kullanılması planlanmaktadır. Buradaki politika belgesi, tüm bu süreçlerde YZ'nin uygun ve etik kullanımını detaylı bir şekilde ele almakta ve diğer yükseköğretim kurumlarına da örnek teşkil edebilecek yönlendirici bir çerçeve niteliği taşımaktadır.

YZ Politika belgesinin etkili bir şekilde uygulanması ve denetlenmesi için Üniversite Senatosu tarafından farklı disiplinlerden uzmanlar ve paydaşlardan oluşan bir YZ Komitesi kurulmuştur. Bu kapsamlı politika, 2024-2025 Akademik Yılı itibarıyla tüm üniversite genelinde uygulamaya konulacak ve gelişmelere göre düzenli olarak güncellenecektir.

1. Amaç ve Kapsam

Son zamanlarda, başta Üretken Yapay Zeka olmak üzere çeşitli Yapay Zeka (YZ) alt teknolojilerinin geliştirilmesi, bir zamanlar belirli bir kullanıcı grubuyla sınırlı olan YZ teknolojilerini geniş kitlelere ulaştırmıştır. Önümüzdeki yıllarda daha da hızlı gelişmesi beklenen YZ ve 5-10 yıl içinde hayatımıza girmesi öngörülen Yapay Genel Zeka ile bu teknolojiler muhtemelen kapsamalarını genişletecek ve günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelecektir. Bugün bir öğrencinin bilgisayar kullanması kadar yaygın hale gelmesi öngörülen YZ, öğrenme, öğretme, araştırma yapma ve çalışma şeklimizi önemli ölçüde etkileyecektir. Bu nedenle, üniversiteler YZ teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımını ana hatlarıyla belirleyen net politikalar oluşturmaktadır.

YZ'nin yaygın olarak benimsenmesinin etkilerinin farkında olan MEF Üniversitesi, kendisini Türkiye'nin ilk YZ Entegre Üniversitesi olarak konumlandırarak bu dönüşüme öncülük etmeye kararlıdır. Bu politika, MEF Üniversitesinin YZ'yi öğretme ve öğrenme, araştırma ve idari süreçlere nasıl entegre edeceğini açıkça tanımlamaktadır. Ayrıca, bölüm fark etmeksizin her MEF Üniversitesi mezununun, kariyerlerine YZ becerilerini kazanarak ve YZ'nin mesleklerini nasıl dönüştüreceğinin farkında olarak başlamalarını sağlayarak, yükseköğretimde geleceği şekillendirmeyi hedeflemektedir.

Bu yaklaşımımızı küresel bir çerçeveye oturtmak için, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından oluşturulan ve Avrupa Birliği (AB)¹ tarafından uyarlanan YZ sistemleri tanımı benimsenmektedir: “YZ sistemleri, açık veya örtük hedefler için, aldığı girdilerden yola çıkarak, tahminler, içerikler, öneriler veya kararlar gibi, fiziksel veya sanal ortamları etkileyebilecek çıktılar üretebilen makine tabanlı sistemlerdir. YZ sistemleri, kullanıma sunulduktan sonraki otonomi ve uyarlanabilirlik seviyelerine göre değişiklik gösterir.”²

İlk versiyonu Mart 2024'te yayınlanan ve MEF Üniversitesi Yapay Zeka Komitesi tarafından düzenli olarak gözden geçirilecek olan bu belge, YZ teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak güncellenecektir. Bu, belgenin ikinci versiyonudur.

2. Temel Politikalar

2.1. Değerler, Etik İlkeler ve Güvenlik Çerçevesi

- 2.1.1. MEF Üniversitesi, Türkiye'nin Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025³ ile uyumlu olarak, OECD, G20, AB ve UNESCO tarafından belirlenen insan odaklı YZ ilkelerini benimsemiştir ve YZ

¹ European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 25 July 2024 on AI governance. Alınan yer

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689.

² OECD. (2019). OECD AI principles. Alınan yer <https://oecd.ai/en/ai-principles>.

³ T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. (2021). Türkiye Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025. Alınan yer

<https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf>.

ile ilgili tüm faaliyetlerinde aşağıdaki güvenilir ve sorumlu YZ değerlerini ve ilkelerini esas almaktadır:

- İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğüne Saygı
- Çevreyi ve Biyolojik Ekosistemi Geliştirmek
- Çeşitliliğin ve Kapsayıcılığın Sağlanması
- Barışçıl, Adil ve Birbirine Bağlı Toplumlarda Yaşamak
- Ölçülülük
- Emniyet ve Güvenlik
- Tarafsızlık
- Mahremiyet
- Şeffaflık ve Açıklanabilirlik
- Sorumluluk ve Hesap Verebilirlik
- Veri Egemenliği
- Çok Paydaşlı Yönetişim

- 2.1.2. MEF Üniversitesi, YZ teknolojilerini geliştirirken ve kullanırken, Türkiye Cumhuriyeti'nin mevcut yasa ve yönetmeliklerine uyacaktır. Bu genel sorumluluk, personelin, fakültelerin ve birimlerin kişisel ve kurumsal sorumluluklarından muafiyet sağlamaz.
- 2.1.3. YZ sistemlerinin geliştirilmesi ve kullanımında kişisel veriler, ilgili Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına⁴ uygun olacak şekilde korunacaktır.
- 2.1.4. Aynı zamanda, MEF Üniversitesinin tüm YZ girişimleri, YZ'nin çeşitli yönlerini ele alan düzenlemeleri ve direktifleri içeren daha geniş AB YZ yasal çerçevesinin⁵ bir parçası olan AB Yapay Zeka Yasasında tanımlanan risk seviyelerine dayalı yükümlülüklerle uyacaktır. Eğitimde yüksek riskli YZ sistemleri için bu, yüksek kaliteli ve tarafsız verilerin şeffaf bir şekilde kullanılmasını, ayrıntılı dokümantasyonun tutulmasını, kullanıcılara sistem yetenekleri ve sınırlılıkları hakkında net bilgi verilmesini, insan gözetiminin⁶ sağlanmasını ve her sistemin özel kullanım durumuna uygun güvenilir doğruluk ve performans standartlarının uygulanmasını içerir. Tüm YZ sistemlerimizi, yaşam

⁴Türkiye Cumhuriyeti. (2016). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (No. 6698). Alınan yer <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6698.pdf>.

⁵ European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 25 July 2024 on AI governance. Alınan yer https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689. AB Yapay Zeka Yasası, YZ sistemlerini risk temelinde çeşitli kategorilere ayırmaktadır. Yasa, hükümetler tarafından sosyal puanlama veya belirli grupların zaaflarından yararlanma gibi kabul edilemez derecede riskli görülen bazı YZ uygulamalarını yasaklamaktadır. Yüksek riskli YZ sistemleri (Eğitimde öğrenciyi değerlendirerek not verme, eğitim fırsatlarına erişimi belirleme, vb. kullanımlar, bu kategoriye dahildir) piyasaya sürülmeden (veya kullanılmadan) önce bazı sıkı gereklilikleri karşılamalıdır. Yasa ayrıca şeffaflık yükümlülüklerine tabi olan sınırlı risk teşkil eden sistemleri ve ek gereklilik içermeyen asgari riskli sistemleri de tanımlamaktadır. Yasadaki bir "filtre hükmü", bazı YZ sistemlerinin belirli kriterleri karşılamaları halinde yüksek riskli sınıflandırmadan kaçınmalarına olanak tanımaktadır. Yasa ayrıca genel amaçlı YZ sistemleri (Chat GPT, Google Gemini, vb.) için de kurallar içermektedir.

⁶ "Human in the Loop", insan muhakemesi ve karar verme süreçlerinin otomatik sistemlere entegre edildiği bir etkileşim modelini ifade etmektedir. Bu yaklaşım, kritik kararların veya süreçlerin yalnızca algoritmalara bırakılmamasını, bunun yerine insan gözetimi ve müdahalesi içermesini gerektirmektedir.

döngüleri boyunca sürekli izleyerek, risk değerlendirmeleri ve iyileştirilmeleri yapılacaktır.

- 2.1.5. Tüm YZ içeren araştırma faaliyetlerinin, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zeka Kullanımına Dair Etik Rehber⁷ belgesine ve işbu MEF Üniversitesi YZ Politikasının araştırma bölümünde belirtilen diğer ilkelere uygun olması gerekmektedir.
- 2.1.6. Belirli bir dersin yürütücüsü tarafından ders izlencesinde aksi belirtilmedikçe, tüm öğrenci ödevlerinin bu belgenin eğitim ve araştırma bölümlerinde belirtilen ilkelere uygun olması gerekmektedir.
- 2.1.7. Akademisyenlere, öğrencilere ve idari personele YZ'nin etik kullanımı konusunda eğitimler verilecek ve bilgi paylaşımları sağlanacaktır.
- 2.1.8. Etik YZ, veri koruma ve YZ güvenlik standartları; bilgisayar bilimi, veri bilimi, mühendislik ve ilgili alanlarla ilgili programların müfredatına dahil edilecektir.

2.2. Stratejiler ve Uygulama

- 2.2.1. MEF Üniversitesi, YZ ile ilgili temel girişimlerini, Türkiye'nin Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025⁸ ile uyumlu hale getirmektedir. MEF Üniversitesi, kendi özgün hedeflerini ve yaklaşımlarını geliştirirken, özellikle aşağıdaki ulusal önceliklere katkıda bulunacaktır:
 - YZ Uzmanlarını Yetiştirmek ve Alanda İstihdamı Artırmak,
 - Araştırma, Girişimcilik ve Yenilikçiliği Desteklemek,
 - Kaliteli Veriye ve Teknik Altyapıya Erişim İmkanlarını Genişletmek.
- 2.2.2. Eğitim, araştırma ve idari süreçleri daha etkili ve verimli hale getirmek için YZ'den yararlanmak.
- 2.2.3. Sektör ve YZ çağının ihtiyaçlarına uygun yetkinlikleri belirleyerek, eğitim programlarına entegre etmek ve öğrencilerin kariyer gelişimine destek sağlamak.⁹
- 2.2.4. YZ odaklı girişimlerde staj fırsatlarını teşvik ederek, öğrencilerin pratik deneyim kazanmalarını ve bilgilerini gerçek dünyadaki YZ projelerinde uygulamalarını sağlamak. Bu girişim, öğrencilerin YZ teknolojileri konusundaki bilgilerini derinleştirmelerine yardımcı olurken, sektör bağlantılarını geliştirmeyi ve istihdam edilebilirliklerini artırmayı da amaçlamaktadır.

⁷ Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2024). Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zeka Kullanımına Dair Etik Rehber. Alınan yer <https://proje.yok.gov.tr/documentFiles/17539645334.Yükseköğretimde%20Üretken%20Yapay%20Zeka%20kullanımı-tr.pdf>

⁸ T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. (2021). Türkiye Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025. Alınan yer <https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf>.

⁹ MEF Üniversitesi. "MEF Üniversitesi 2024-2028 Stratejik Planı," "Eğitim" kısmı, madde H1.4.

- 2.2.5. YZ ile eğitim ekosistemimizi dönüştürmeye devam etmek ve dijital altyapımızı güçlendirmek.¹⁰
- 2.2.6. YZ'nin sürdürülebilirliğini sağlamak için uzun vadeli ve sistematik planlama başta olmak üzere önlemler almak.
- 2.2.7. MEF Üniversitesi topluluğunun YZ kullanımıyla ilgili endişelerini ve sorunlarını bildirmesi için işlevsel mekanizmalar geliştirmek ve uygulamak.
- 2.2.8. Eğitim ve araştırmada YZ kullanımı konusunda, MEF Üniversitesi topluluğu ve dış paydaşlarla açık diyalog ve işbirliğini teşvik etmek.
- 2.2.9. Akademisyenlere, öğrencilere ve idari personele ihtiyaçlar doğrultusunda YZ ile ilgili eğitimler düzenlemek ve bilgi paylaşımları yapmak.

3. Yapay Zeka Komitesi

Üniversite Senatosu tarafından oluşturulan YZ Komisyonu, YZ'nin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda farklı disiplinlerden uzmanlar ve ilgili paydaşlardan oluşur. Rektör, YZ Komisyon üyeleri arasından birini Başkan olarak atar. Üyelerin sorumlulukları ve görevleri aşağıdaki şekildedir:

3.1. Komite Sorumlulukları

- 3.1.1. MEF Üniversitesi'nin YZ Politikasını geliştirmek ve sürekliliğini sağlamak, onay için Üniversite Senatosuna sunmak.
- 3.1.2. YZ Politikasının uygulanmasını sağlamak.
- 3.1.3. Üniversite genelinde YZ politikasının etkili uygulanması için her bir alandaki (eğitim, araştırma ve idari) kilit paydaşları belirlemek ve rollerini ve sorumluluklarını tanımlamak.
- 3.1.4. Üniversitenin YZ Politikasının uygulanmasını denetlemek ve hesap verebilirliği sağlamak:
 - Denetimin amacı: Politikaya uyulmasını sağlamak, Üniversite genelinde YZ entegrasyonunun etkinliğini değerlendirmek, iyileştirme alanlarını belirlemek ve gerekli eylemleri önermek.
 - Denetim yöntemleri:
 - YZ politika uygulaması için net performans ölçütleri oluşturmak,
 - Eğitim, araştırma ve idari süreçlerde YZ kullanımına ilişkin düzenli denetimler gerçekleştirmek,
 - Bölüm ve birim başkanlarından ve proje liderlerinden YZ uygulamasına ilişkin raporlar talep etmek ve değerlendirmek,
 - Fakülte, öğrenci ve personelden YZ kullanımı hakkında geri bildirim toplamak ve analiz etmek,

¹⁰ MEF Üniversitesi. "MEF Üniversitesi 2024-2028 Stratejik Planı," "Eğitim" kısmı, madde H1.1.

- Politikaya uyumsuzluk veya düşük performansı çözmek için bir mekanizma oluşturmak.
 - Denetim sıklığı:
 - Her dönem bir kere olmak üzere, yılda iki kere yapmak,
 - Devam eden denetim faaliyetlerini ve sonuçlarını tartışmak için gerektiğinde komite toplantıları düzenlemek.
- 3.1.5. Komite üyelerinin ayrıntılı sorumlulukları ve sorumluluklarını yerine getirme prosedürleri, YZ politikasının başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamayı amaçlayan “YZ Komitesi Uygulama ve Denetim Kılavuzunda” ana hatlarıyla belirtilmiştir.

3.2. Komite Üyeleri

- YZ Araştırmacıları
- Veri Bilimci
- Veri Güvenliği Uzmanı
- Etik Kurul Temsilcisi
- Hukuk Uzmanı
- Yabancı Diller Yüksekokulu Temsilcisi
- Öğrenme ve Öğretme Uygulama ve Araştırma Merkezi Direktörü
- Bilgi İşlem Direktörü
- MEF Kütüphane Direktörü
- Öğrenci Temsilcileri
- Sektör Temsilcileri

4. Eğitim

4.1. Öğretme

- 4.1.1. YZ teknolojilerinin kullanımı konusunda yetkinlik kazanmak, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini geliştirmeleri, profesyonel kariyerlerine yardımcı olmaları, dijital becerilerini geliştirmeleri ve YZ'nin giderek yaygınlaştığı bir dünyaya uyum sağlamaları için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, akademisyenlerin, YZ teknolojilerinin kullanımını müfredatlarına, değerlendirmelerine¹¹, ve öğretimlerine dahil etmeleri ve öğrenciler tarafından uygun, sorumlu ve etik kullanımı desteklemeleri ve teşvik etmeleri önemlidir.
- 4.1.2. 4.1.1'i sistematik ve etkili bir şekilde uygulamak için akademisyenlerin, iş yaşamındaki YZ kullanımını yansıtarak

¹¹ European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 25 July 2024 on AI governance. Alınan yer https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689. AB Yapay Zeka Yasası'na göre, öğrencileri değerlendirerek not veren YZ kullanımı, yüksek riskli YZ kullanım kategorisine girmektedir.

öğrencileri sektöre hazırlamayı amaçlayan YZ tabanlı öğrenme etkinlikleri ve değerlendirmeler tasarlamak amacıyla sektör profesyonelleriyle işbirliği yapmaları teşvik edilmektedir.

4.1.3. Akademisyenler, YZ'nin öğrenciler tarafından uygunsuz kullanım potansiyelini en aza indirmek için değerlendirmelerini gözden geçirmekten bireysel olarak sorumludur.

4.1.4. Akademisyenlerin, YZ'nin eğitime entegrasyonu ile birlikte rollerinin nasıl değiştiğini anlamaları önemlidir. "Constructive Alignment in University Teaching"¹², bu değişim için kılavuz niteliğinde bir çerçeve olabilir. Bu teoriye göre her biri bir dersin temel unsurlarını oluşturan öğrenme amaçları ve hedefleri, değerlendirmeler ve öğretim yöntemlerinin uyumlu olması gerekmektedir. Akademisyenler, YZ'nin bu teorideki her bir temel unsuru nasıl etkilediğini inceleyerek, öğretimdeki rollerinin nasıl değişeceğini anlayabilirler.

- **Öğrenme Amaçları ve Hedefleri:** Üniversite düzeyinde öğrenme amaçlarını belirlerken akademisyenler, temel olarak sektör taleplerini, müfredat gerekliliklerini, öğrenci ihtiyaçlarını ve öğrenci özelliklerini göz önünde bulundurmalıdır. YZ'nin gelişmesiyle birlikte akademisyenler, öğrencilerin gelecekteki YZ'li dünyadaki kariyerlerine iyi hazırlanmalarını sağlamak için YZ'nin kendi alanları üzerindeki etkisini de hesaba katmalı, YZ okuryazarlığını entegre etmeli ve YZ kullanımıyla ilgili etik hususları ele almalıdır. Bunu yapabilmek için akademisyenlerin kendilerine şu soruyu sorması gerekir: "YZ, öğrettiğim bilgi ve becerilerin geçerliliğini ve kullanımını nasıl etkileyecek?" Cevabı detaylı bir analiz gerektiren bu soru, akademisyenlerin, müfredatlarının (1) hangi öğelerinin temel bilgi niteliğinde olduğuna ve neredeyse aynen eskiden öğrenildiği ve uygulandığı gibi öğrenilmesi ve uygulanması gerektiğine, (2) hangi öğelerinin artık YZ ile öğrenilmesi ve uygulanması gerektiğine, (3) hangi öğelerinin birleşik bir yöntemle, YZ'siz temel öğrenme ardından YZ ile uygulamalar gerektirdiğine ve (4) hangi öğelerinin YZ'nin etkisi nedeniyle neredeyse geçersiz hale geldiğine ve çıkarılabileceğine karar vermelerine yardımcı olur. Örneğin, bir veri analizi dersinde akademisyenler, öğrencilerin YZ olmasına rağmen temel istatistiksel kavramları anlamaları gerektiğini fark edebilir. Bu temel bilgi birikimi, daha sonra YZ araçlarıyla etkili bir şekilde veri analizi yapabilmek için gerekecektir. Dolayısıyla, ders "temel betimleyici istatistikleri manuel olarak gerçekleştirmek" gibi hedeflerle başlayıp "YZ kullanarak ileri istatistiksel

¹² Biggs, J. (2003). Aligning teaching and assessing to course objectives. Alınan yer https://www.tru.ca/_shared/assets/Constructive_Alignment36087.pdf.

analizler yapma ve sonuçları yorumlama” gibi hedeflerle devam edebilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin daha sonra YZ’li bir dünyaya hazırlanmak için YZ araçlarını kullanırken ihtiyaç duyacakları temel bilgileri öğrenmesini sağlar.

- **Değerlendirmeler:** Akademisyenler, hem özgün (YZ’nin kendi alanlarındaki gerçekçi uygulamalarını yansıtan) hem de nüanslı (değerlendirmenin farklı bileşenlerinde izin verilen YZ kullanımını dikkatlice belirten ve öğrencilerin YZ kullanım şekillerini ifade etmelerini gerektirirken) değerlendirmeler tasarlamalıdır. Akademisyenlerin, alanlarının öğrenme amaçlarının YZ’li bir dünyada nasıl evrilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak geliştirdikleri nihai öğrenme hedefleri, aslında bu değerlendirmelerin kendisidir ve değerlendirmelerin yapısını doğrudan yansıtmalıdır. Örneğin, bir öğrenme hedefi birleşik bir yaklaşım gerektiriyorsa (YZ içermeyen temel öğrenmeyle başlayıp YZ ile zenginleştirilmiş uygulamalarla devam ediyorsa) o zaman iki aşamalı bir değerlendirme uygun olabilir. Böylece ilk bölüm YZ içermeyen bir bağlamda temel becerilere odaklanırken, ikinci bölüm YZ araçlarını entegre eder. Örneğin bir yazma kursunda, ilk değerlendirme, öğrencilerin iyi yazılmış bir paragrafı manuel olarak oluşturma becerilerini “net bir konu cümlesi ve ilişkili ve güçlü destekleyici detaylar içeren bir paragrafı manuel olarak yazar” gibi bir hedefle değerlendirebilir. Daha sonraki değerlendirmeler, “YZ kullanarak bir makale taslağı oluşturmak ve detaylandırmak” gibi YZ kullanımı içeren becerileri kapsayabilir. Bu değerlendirmeler, öğrencilerin YZ komutlarını açıklamalarını, YZ tarafından oluşturulan içerikte yaptıkları düzenlemeleri gerekçelendirmelerini veya çalışmalarının kalitesini YZ yardımı ile ve YZ yardımı olmadan karşılaştırmalarını istemek gibi ek unsurlar içerebilir.
- **Öğretim Yöntemleri:** Tipik bir sınıf aşağıdaki etkileşimlerden oluşur: “Öğretmen-Öğrenci”, ‘Öğrenci-Öğrenci’ ve ‘Öğrenci-İçerik’. YZ’nin yaygınlaşmasıyla birlikte, öğrenme hedefine bağlı olarak, akademisyenler ya “Öğrenci-Bot” etkileşimini öğretimlerine 1) entegre etmek zorundadır ya da 2) entegre edebilirler.
 - 1) Öğrencilerin YZ kullanmasını gerektiren öğrenme hedefleri için, öğrenciler YZ kullanarak pratik yapmalıdır. Bu hedeflere ulaşmaya yönelik öğrenme aktiviteleri sadece öğrencilerin YZ kullanmasını değil, aynı zamanda YZ’nin çıktısı ve bu çıktıyı üretmek için kullanılan komutlar hakkında tartışmalarını da içermelidir.

- 2) Temel öğrenmeye yönelik YZ'siz öğrenme hedefleri için, "Öğrenci-Bot" etkileşimi isteğe bağlı olarak öğrenmeyi zenginleştirmek (hatta dönüştürmek) için entegre edilebilir. Örneğin, bir programlama dersinde öğrenciler temel kavramları anlamak için önce temel kodlama problemlerini YZ olmadan çözebilirler. Daha sonra, kodlarıyla ilgili geri bildirim almak için YZ'yi kullanabilirler. Bu yaklaşım öğrenmeyi daha öğrenci merkezli ve verimli hale getirir, çünkü her öğrenci çalışmaları hakkında kişiselleştirilmiş geri bildirim alabilir. Oysa YZ'siz senaryoda geri bildirim sınıf tartışmaları veya akran değerlendirmeleri ile sınırlı olabilirdi.
- 4.1.5. Akademisyenler, MEF Üniversitesi YZ Politikasına uygun olacak şekilde, öğrencilerine kendi derslerine özel, öğrencilerin YZ'den ne ölçüde yararlanabileceklerini açıklayan daha ayrıntılı YZ yönergeleri sağlayabilir.
- 4.1.6. MEF Üniversitesinin stratejisi, değerlendirmeleri, insanların YZ'den daha iyi yapabileceği veya YZ ile zenginleştirerek yapabileceği görevlere odaklanacak şekilde yeniden tasarlamak olsa da, belirli bir dersin ihtiyaçlarına ve kullandığı değerlendirme türlerine göre, öğrencilerin YZ'yi uygunsuz kullandığı durumlar olabilir. Uygunsuz kullanım şüphesi olan durumlarda, Turnitin gibi YZ intihal tespit araçları, yalnızca bir öğrencinin YZ'yi uygunsuz şekilde kullanmış olabileceğini gösteren birincil kanıtlar olduğunda, ek ikincil kanıt olarak kullanılabilir. Bunun nedeni bu araçların doğruluğunun tek

veya birincil kanıt olarak kabul edilecek düzeyde olmamasıdır.¹³
Birincil kanıt örnekleri şunları içerir:

- **Önceki çalışmalarla karşılaştırma:** Akademisyenin, öğrencinin potansiyel gelişimini dikkate alması koşuluyla, öğrencinin önceki ve mevcut çalışmalarındaki yazım tarzı veya konuyu anlama derinliğinin tutarsız olması,
- **Sözlü sınavlar veya mülakatlar:** Öğrencinin sözlü sınavda veya mülakatta, yazılı olarak hakim olduğu gözüktüğü fikirlerde ve kavramlarda zorlanması veya tutarsız olması,

4.1.7. Akademisyenler, ders tasarımı ve öğrenme ve öğretme aktiviteleri ile değerlendirme içerikleri geliştirmede, YZ'den faydalanarak tasarım süreçlerini hızlandırma olanaklarını değerlendirmelidir.

4.2. Öğrenme

4.2.1. MEF Üniversitesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerini zenginleştirerek becerilerini önemli ölçüde arttırması ve mesleki başarıya daha iyi hazırlamasına yaptığı ciddi katkı nedeniyle, YZ'nin öğrenme süreçlerinde akıllıca ve sorumlu kullanımını desteklemektedir. Bununla birlikte, bu teknolojilerle ilgili olarak öğrenme sürecini atlama, etik, halüsinasyonlar, taraflı çıktı ve güvenilirlik gibi

¹³Son dönemde yapılan birçok çalışma, makine tarafından üretilen metinleri tespit etmek için kullanılan YZ tespit araçlarının etkinliğini değerlendirmiş ve genel olarak bu araçların akademik ortamlardaki yüksek riskli kullanımlar için henüz yeterince güvenilir olmadığı sonucuna varmıştır. Örneğin, Weber-Wulff ve arkadaşları (2023), GPTZero, OpenAI'nin AI Classifier'ı ve Turnitin de dahil olmak üzere test ettikleri 14 aracın tümünde doğruluk oranlarının %80'in altında kaldığını bulmuşlardır. Wadhwa ve Joshi (2024), Turnitin'in ChatGPT tarafından üretilen YZ makalelerini tespit etmekte zorlandığını ve ortalama benzerlik puanının sadece %6 olduğunu gözlemlemiştir. Perkins ve arkadaşları (2024), Turnitin'in vakaların %91'inde YZ içeriğini tespit ettiğini ancak doğru olarak işaretleme oranının sadece %54,8 olduğunu bulmuşlardır. Bu, aracın bir içeriğin YZ tarafından üretildiğini genellikle tespit edebildiğini, ancak içeriğin hangi kısımlarının ve ne kadarının gerçekten YZ tarafından üretildiğini belirlemekte zorlandığını göstermektedir. Chaka (2024), YZ dedektörlerinin YZ tarafından üretilmiş metinleri insan yazımı metinlerden ayırt etme yeteneği üzerine 2023 yılına ait 17 makaleyi incelemiş ve bu araçların genellikle tutarsız ve güvenilirmez olduğunu saptamıştır. Crossplag ve Copyleaks en iyi performansı göstermiş olsa da, yine de diğer araçlar gibi, örneğin OpenAI Text Classifier ve Turnitin, tutarsızlıklar sergilemiştir. Bellini ve arkadaşları (2024), dört YZ tespit aracını inceleyerek doğruluklarında önemli bir değişkenlik olduğunu ve hiçbirinin sürekli olarak güvenilir olmadığını bulmuşlardır. Yazarlar, yeni ve daha sofistike tespit yöntemlerine duyulan ihtiyacı vurgulamış ve yanlış tespitlerin risklerine vurgu yapmışlardır. 2023 yılındaki çalışmalar, özellikle yanlış pozitifler konusunda, YZ tespit araçlarının önemli güvenilirlik sorunlarını ortaya koymuştur: Weber-Wulff ve arkadaşları (2023), GPTZero'nun insan yazımı metinlerin %50'sini yanlış bir şekilde YZ tarafından üretilmiş olarak işaretlediğini bulmuş, Writer.com'un dedektörünün ise %27,8'lik bir yanlış pozitif oranına sahip olduğunu tespit etmiştir. Dalalah ve Dalalah (2023), akademik makalelerdeki literatür taramalarının özellikle yanlış pozitiflere meyilli olduğunu ve bazılarının %60'a varan oranda YZ tarafından üretilmiş olarak görüldüğünü gözlemlemiştir. Chaka (2023), diller arasında tutarsızlıklar bildirmiş ve Elkhataat ve arkadaşları (2023), OpenAI'nin AI Classifier'ının bile sıkça insan yazımı metinleri yanlış sınıflandırdığını belirtmiştir.

potansiyel endişeler de dikkate alınmalıdır. Bu nedenle öğrenciler, YZ'yi öğrenme hedeflerine ulaşmak için bir araç olarak görmeli, kendi anlayışlarını ve özgün fikirlerini geliştirmeye odaklanmalı, kullanırken etik ilkelere bağlı kalmalı ve çıktılarını eleştirel bir şekilde değerlendirmelidir. Öğrenciler, ödevlerinde, projelerinde ve genel olarak öğrenme süreçlerinde YZ'yi kullanırken aşağıdaki prensiplere uymalıdır:

- **YZ'yi bir öğrenme aracı olarak kullanmak:** Akademisyen tarafından aksi belirtilmedikçe, öğrenciler YZ'yi bir öğrenme aracı olarak kullanabilirler. Bu kullanım; beyin fırtınası yapmak, bilgi araştırmak, anlayış geliştirmek, alıştırmaya soruları/etkinlikleri oluşturmak ve kendi çalışmaları hakkında geri bildirim almak için olabilir. Ancak, öğrenciler, elde edilen bulguların doğruluğunu kontrol etmelidirler.
- **Akademik dürüstlük ilkelerine bağlı kalmak:**
 - Öğrenciler, YZ modellerinin sınırlılıklarını anlamalı ve bunları dikkate almalıdır. YZ çıktıları olduğu gibi kabul etmek yerine, bunları sorgulamalı, kendi araştırmaları ve anlayışları ile karşılaştırmalı ve gerektiğinde düzeltmeler yapmalıdır.
 - Öğrenciler; YZ'nin, başka yazarların ve kendisinin katkılarını doğru ve akademik dürüstlük ilkelerine uygun bir şekilde belirtmelidir. Bu ilkeler öğrencilerin,
 - YZ modelleri tarafından üretilen metinleri, görselleri, grafikleri, kodları ve diğer içerikleri eleştirel bir gözle incelemesini ve doğrulamasını,
 - YZ kullanımını, kullanılan araç ve modellerini tanımlayarak ve kullanım şekillerini açıklayarak belirtmesini,
 - Uygun şekilde atıf yapmasını ve ödevlerin, projelerin vb. ekler bölümünde süreci gösteren önemli komutlar ve çıktılarından birkaç örnek eklemesini içerir. (Bu yaklaşım, tatmin edici bir YZ çıktısına ulaşmanın genellikle birden fazla deneme gerektirdiğini ve YZ'nin aynı komuta farklı yanıtlar verebileceğini göz önünde bulundurur) YZ'nin ürettiği bilgiler iki türlü olabilir:
 - YZ, makale, kitap vb. harici bir kaynaktan bilgi almış olabilir. Bu durumda, referans YZ'nin kendisine değil, YZ'nin bilgiyi aldığı kaynağa verilmelidir. Böyle durumlarda, YZ'ye "Bu bilgiyi hangi kaynaktan aldın?"

diye sorulabilir. Ardından kaynağa gidilmeli, bilginin orada olduğundan ve YZ'nin doğru bir şekilde sunduğundan emin olunmalı (Ayrıca kaynağın bu bilgi için birincil kaynak olduğu kontrol edilmeli, eğer değilse birincil kaynağa gidilmelidir.) ve referans olarak kullanmadan önce kaynağın güvenilir olduğundan emin olunmalıdır.

- YZ, original fikir, kod, görsel vb. üretmiş olabilir. Bu durumda, YZ'nin kendisine atıf yapılması gerekir. Aşağıda bazı akademik yazı stillerine göre YZ atıf rehberleri verilmiştir: [APA](#), [MLA](#), [IEEE](#).

- Öğrenciler ödev ve projelerin nihai sorumluluğunu taşır.

- **YZ kullanımı konusunda akademisyenlerle iletişim kurmak:** Akademisyenler, bu politika belgesine uyumlu olması kaydıyla, derslerine göre kendi alanlarına özgü YZ kullanım kuralları oluşturabilir. Bu yüzden, öğrenciler, YZ'yi ödevlerinde veya projelerinde kullanmadan önce, dersin akademisyenine danışmalıdır.

4.2.2. YZ'nin ödev ve projelerde uygunsuz kullanımı mümkündür ve uygunsuz kullanım yapmamak öğrencinin yükümlülüğündedir. Uygunsuz kullanım yapıldığı durumda, gerekli YÖK disiplin yönetmeliği¹⁴ uyarınca cezalandırma uygulanacaktır. Uygunsuz kullanım, akademik dürüstlük ilkelerine uymayan uygulamaları içerir. Bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdakileri kapsamaktadır:

- Sınavlar, çevrimiçi tartışma forumları, vb. notlandırılan ders materyallerini (örneğin, ders öncesi quizler) doğrudan YZ'ye çözdürmek,
- Ödevin veya projeyi tamamını YZ'ye yaptırtmak,
- YZ tarafından üretilen metni doğrudan kopyalayıp yapıştırmak,
- YZ tarafından üretilen içeriği insan tarafından yazılmış gibi sunmak,
- Veri veya bilgi uydurmak için YZ kullanmak,
- YZ tarafından üretilen içeriği doğrulamadan kullanmak,
- YZ kullanarak metni yeniden ifade etmek (paraphrase) (Çünkü öğrenciler için metni yeniden ifade etme, yalnızca bir akademik zorunluluk değil, aynı zamanda öğrenme sürecinin bir parçasıdır.),

¹⁴ Türkiye Cumhuriyeti. (1981). Yükseköğretim Kanunu (No. 2547) Madde 54. Alınan yer https://ogidb.odu.edu.tr/files/other/Ogrenci/Mevzuat/2547_Madde_54.pdf.

- YZ'yi uygun şekilde alıntılanamamak,
- Tüm grup üyeleri arasında fikir birliği olmadan grup ödevlerinde ve projelerinde YZ kullanmak,
- Akran geri bildirimi vermek için YZ kullanmak,
- Diğer öğrencilerle paylaşmak üzere aynı ödevin birden fazla versiyonunu oluşturmak için YZ kullanmak.

5. Araştırma

- 5.1. Tüm araştırma faaliyetleri, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zeka Kullanımına Dair Etik Rehber'e uygun olarak yürütülecektir.¹⁵
- 5.2. Araştırmacılar (akademisyenler, lisansüstü öğrenciler ve lisans öğrencileri) araştırma süreçlerinde kullandıkları verileri korumak için gerekli önlemleri (anonimleştirme gibi) almalı (örneğin, YZ'yi bir veri analiz aracı olarak kullanırken) ve veri erişimini kontrol altında tutmalıdır (örneğin, beslenen verilerin gelecekteki model eğitiminde kullanılmamasını sağlayan gizli mod kullanarak veya hassas veriler için YZ araçlarını hiç kullanmayarak).
- 5.3. Araştırmacılar, diğer araştırma araçlarında olduğu gibi YZ kullanımı sırasında da insan haklarına tam uyum sağlamalı ve potansiyel riskleri en aza indirerek olası zararları önlemek için bir çerçeve oluşturmalıdır.
- 5.4. YZ sistemlerinin araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde, kullanılan algoritmalar şeffaf bir şekilde belgelenmeli, YZ algoritmalarının tarafsızlığının korunması ve olası önyargıların raporlanması sağlanmalıdır.
- 5.5. Araştırma ve akademik çalışmalarda, araştırma metodolojisinde YZ araçlarına açıkça atıfta bulunmak ve YZ araçlarının nasıl kullanıldığını belirtmek zorunludur. Güvenirliliği arttırmak için, araştırmacılar, ilgili çalışmaların ekler bölümüne orijinal YZ çıktıları ile birlikte kullandıkları komutları ekleyebilirler.
- 5.6. YZ üretiminden elde edilen verilerin ve sonuçların doğruluğu, araştırmacılar tarafından eleştirel ve deneysel olarak değerlendirilmeli, belgelenmeli ve raporlanmalıdır.
- 5.7. Araştırmacıların, eğitimde YZ'nin etkilerini incelemek, en iyi uygulamaları belirlemek ve etik kullanım için standartlar geliştirmek için işbirliğine dayalı araştırma ağlarına katılımı gerekmektedir.
- 5.8. YZ sistemlerinin araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili mevcut yasa ve yönetmeliklerinin ilke ve gerekliliklerine ve AB'nin YZ Yasasında belirtilen risk seviyelerine uygun olarak hareket edilmelidir.

¹⁵ Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2024). Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zeka Kullanımına Dair Etik Rehber. Alınan yer <https://proje.yok.gov.tr/documentFiles/17539645334.Yükseköğretimde%20üretken%20yapay%20zeka%20kullanımı-tr.pdf>

6. İdari Süreçler

- 6.1. YZ, idari süreçleri hızlandırarak üretkenliğin artmasına katkıda bulunacak şekilde kullanılmalıdır.
- 6.2. YZ kullanımı, öğrenci deneyimini ve iletişimi geliştirmeyi, akademik personelin destek süreçlerini daha etkili hale getirmeyi ve üniversite kaynaklarını daha verimli bir şekilde yönetmeyi amaçlamalıdır.

7. Kaynaklar

- 7.1. Akademisyenler, derslerine yalnızca güvenilir ve etik (2.1.1'de belirtildiği gibi) YZ teknolojilerini entegre etmeli, denetlenebilir açık kaynaklı çözümlere öncelik vermeli ve mümkün olduğunda kullanılan YZ teknolojileri üzerinde kontrol ve gözetim sahibi olmalıdır.
- 7.2. MEF Üniversitesi, öğrencilerin ve personelin ücretli YZ araçlarına ücretsiz olarak erişebilecekleri “AI Cafe” hizmeti aracılığıyla bilinen yararlı YZ teknolojilerine erişim sağlayacaktır.
- 7.3. MEF Üniversitesi Bilgi İşlem Direktörlüğü, öğrenciler, akademisyenler ve idari personel dahil olmak üzere tüm paydaşlar tarafından YZ teknolojilerinin güvenli bir şekilde kullanılmasını sağlamaktan sorumlu olacaktır. Ayrıca, Bilgi İşlem Direktörlüğü, idari personel tarafından YZ'nin etkili ve etik kullanımından sorumlu olacaktır. Bunları başarmak için sürekli rehberlik, kaynaklar ve eğitim sağlayacaktır.
- 7.4. MEF Kütüphanesi, araştırma ve akademik çalışma bağlamında, öğrencileri ve akademisyenleri YZ'nin etkili ve etik kullanımında desteklemeye odaklanacaktır. MEF Kütüphane personeli, YZ'nin etkili ve sorumlu bir şekilde kullanılmasını sağlamak için sürekli rehberlik, kaynak ve eğitim sağlayacak, tüm YZ içeren araştırma ve akademik çalışmalarla ilgili faaliyetlerde dürüstlüğü ve akademik mükemmelliği teşvik edecektir.
- 7.5. Öğrenme ve Öğretme Uygulama ve Araştırma Merkezi (CELT), öğretim ve öğrenme süreçlerinde YZ'nin etkili ve etik kullanımı konusunda akademisyenleri ve öğrencileri desteklemeye odaklanacaktır. CELT'teki her bir fakülteye özel eğitim teknologları, akademisyenlerin ve öğrencilerin YZ'yi öğretme ve öğrenmeyi geliştirecek ve yüksek eğitim standartları sağlayacak şekilde kullanmalarına yardımcı olmak için sürekli tavsiye, rehberlik ve eğitim sağlayacaktır. Ayrıca CELT, akademisyenler, öğrenciler ve yöneticilerin YZ ve dijital okuryazarlık becerilerini ölçmek ve raporlamak için araştırma ve çalışmalar yürütecektir.

8. Uygulama ve Sonuç

MEF Üniversitesi Yapay Zeka Komitesi, gelişmelere göre YZ Politikasında güncellemeler yapacaktır. “Öğrenmeye Sınırsız Özgürlük” mottosuyla akademisyenler, öğrenciler ve idari personel tarafından YZ uygulamalarının kullanımına yönelik MEF Üniversitesinin

destekleyici yaklaşımını ifade eden bu politika kararları, 2024-2025 Akademik Yılı itibarıyla tüm Üniversite genelinde uygulanacaktır.

MEF Üniversitesi

Huzur Mah. Maslak Ayazağa Cad. No: 4
34396 Sarıyer – İstanbul

E-mail : mef@mef.edu.tr

Telefon : 0212 395 36 00

Web : www.mef.edu.tr